

## Finansdepartementet

Økonomiavdelingen

Leveres elektronisk

# Hørings svar: Norge mot 2025 - Om grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd etter pandemien

Huseierne takker for muligheten til å gi høringsuttalelse til meldingen NOU 2021:4 *Norge mot 2025. Om grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd etter pandemien.*

Huseierne er en uavhengig og medlemseiet forbrukerorganisasjon for alle boligeiere uavhengig av boform. Huseiernes 235.000 medlemmer bor i blokk, rekkehus og enebolig. Huseierne ivaretar norske boligeieres lokale og rikspolitiske bolig- og eiendomsinteresser.

## Hovedutfordring: Perspektivet om trygge boliger for alle mangler i utredningen

Huseierne mener at det er en stor svakhet ved utredningen er at den ikke omtaler det viktige området som bolig utgjør i den norske økonomien. Sammen med arbeid og helse er en god og trygg bolig den viktigste pilaren i velferdssamfunnet. Det er bakgrunnen for den tverrpolitiske oppslutningen bak den norske boligmodellen hvor folk flest eier sitt eget hjem.

81,8 prosent av nordmenn bor i en bolig eid av én i husholdningen. Forskning<sup>1</sup> har vist at eierskap til egen bolig gir bedre helse, høyere utdanning og kortere arbeidsledighetsperioder.

Dette gjør at muligheten for innbyggerne til å kjøpe og fortsette å eie eget hjem vil være viktig for at Norge skal kunne oppnå de målene som det pekes på i meldingen.

Bolig er nordmenns viktigste formuesobjekt og spareform og den høye andelen boligeiere bidrar til en jevnere formuesfordeling. Det er viktig både for samfunnet og den enkelte at flest mulig eier sin egen bolig. Folk tar bedre vare på det de eier selv og boligrelatert konsum gir ringvirkninger til resten av økonomien. Eierskap til egen bolig forsterker også gode bomiljøer.

I en analyse av *hvordan koronapandemien vil påvirke grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd i Norge*, er muligheten til eierskap av bolig derfor en meget viktig faktor.

Vi registrerer med undring at ordet «hjem» ikke er brukt en eneste gang i meldingen.

Huseierne mener at de store utfordringene i boligmarkedet må få en sentral plass i regjeringens videre oppfølging av utredningen. I det det i dag er flere store utfordringer i boligmarkedet:

---

<sup>1</sup> <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-forskningsrapport-boligen-viktig-for-hverdagen-din/id2624881>

- Økende bokostnader for innbyggerne gjør at kostnaden ved å bo øker kraftig. Dette vil kunne innvirke på bosettingsmønster, vedlikehold av boligmassen og antall boligeiere.
- Boligmarkedet er under stort press i noen områder, eksempelvis rundt hovedstaden. Dette medfører høye boligpriser som vil ha betydning for blant annet innbyggernes livskvalitet og arbeidsstokkens mobilitet.
- Det blir i årene fremover mange flere eldre, og de har behov for boliger tilpasset sin livssituasjon. Dette har betydning over hele landet, men kanskje særlig i distriktene.

### **Økte bokostnader som følge av vedlikeholdsetterslep**

Huseierne og Samfunnsøkonomisk Analyse lager hvert år en Bokostnadsindeks (se [huseierne.no/bokostnad](https://huseierne.no/bokostnad)) som viser hvor mye det koster å bo i en bolig som en norsk husholdning eier selv. Bokostnadsindeksen inkluderer eiendomsskatt, kommunale gebyrer, energikostnader, rentekostnader, forsikring og vedlikeholdskostnader.

I tillegg til historiske data tar bokostnadsindeksen også inn prognosetall med data fra ulike fagmiljøer. I årene som kommer viser prognosene at kostnadene ved å bo i og eie sin egen bolig vil øke kraftig i årene som kommer.

Bare for perioden 2020 til 2024 viser prognosetallene at husholdningenes samlede bokostnader kommer til å øke med 12 prosent i gjennomsnitt. Kostnadene vil øke vesentlig mer i distriktene.

Blant annet har vann- og avløpsbransjen varslet store investeringsbehov de kommende årene. Hvis det ikke gjøres vesentlige effektivitetsforbedringer iblant annet vann- og avløpssektoren, vil økte bokostnader i løpet av noen år bli en trussel mot den norske selveiermodellen.

### **Lav boligskatt er viktig for norske husholdninger**

Meldingen har en større gjennomgang av skattesystemet, og det har kommet forslag om å utnytte eksisterende skattegrunnlag bedre og ta nye og gode skattegrunnlag i bruk.

Huseierne ønsker her å peke på at husholdningenes primærboliger fortsatt bør være beskyttet fra skatt. Boligen er ikke et investeringsobjekt, men et hjem som skaper en trygg ramme rundt livene våre. Sammen med arbeid og helse, er en god bolig den viktigste pilaren i velferdssamfunnet vårt. 8 av 10 bor i en bolig husstanden eier selv. Økt skatt på folks hjem vil svekke dette og ramme de med dårligst økonomi hardest.

Vi vil også peke på at norske boligeiere i praksis er blitt skattlagt hardere det siste tiåret, i og med at rentefradraget for lån har blitt redusert fra 28 prosent til 22 prosent.

### **Tilgjengelighet i boligmarkedet**

Et viktig moment for solid økonomisk utvikling i befolkningen – og som dermed vil hjelpe næringslivet – er jevn boligbygging der det er behov for det.

Forskning fra HousingLab ved OsloMet viser at boligbygging har en stor innvirkning på boligprisene i områder med høyt press. For eksempel vil 10.000 nye boliger i Oslo gi en prisreduksjon på 10 prosent, viser tallene fra HousingLab<sup>2</sup>.

Dermed er det viktig at det holdes en stabil og høy boligbygging i områder med høyt press. Dette krever tiltak som kommunal regulering og interkommunalt samarbeid om bygging og planlegging. Dette er tiltak vi savner omtalt i meldingen.

### Særlige kommentarer til kapittelet om grønt skifte

Huseierne vil ha fart på det grønne skiftet. Derfor er vi skuffet over at utredningen «Norge mot 2025» ikke tar opp utfordringer på forbrukersiden. For forbrukerne er åpenbart en del av løsningen for å nå målene vi har forpliktet oss til gjennom Parisavtalen. Når tiltakene som skal leveres i meldingen skal underbygge «reduserte klimautslipp og grønn vekst» kan ikke forbrukerne utelates fra beskrivelsen og tiltakslisten.

Stortinget vedtok for fem år siden, ved behandlingen av Energimeldingen i 2016, et mål om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030, og det haster med å få på plass virkemidler. Det har nå gått 5 år, uten at det er lagt frem noen plan for hvordan vi skal nå dette målet.

Om lag 690 millioner kroner av Enovas totale budsjett på 3 315 millioner kroner kommer fra påslaget på nettarriffen. Dette påslaget er hjemlet i § 4-4 av Energiloven hvor det står at midlene skal betales som bidrag til et energifond.

Disse midlene betales i hovedsak av husholdninger, og fra energibruk i bygg innenfor tjenesteytende sektor. Industrien er unntatt fra denne plikten til innbetalinger til energifondet. Gjennom både ny Enova-avtale fra 2016, og fra 2020 har Enova fjernet seg langt bort fra sitt opprinnelige mandat.

I ny Enova-avtale fra desember 2020 er parameterne Enova skal måles på reduserte ikke-kvotepliktige klimagassutslipp, teknologiutvikling og innovasjon som bidrar til utslippsreduksjoner.

Vi i Huseierne reiser tvil om det er hjemmel for at Enova fortsatt kan disponere disse midlene når Enova ikke lengre har et energimål, og i liten grad virkemidler rettet mot energieffektivisering i husholdninger. At man kun støtter teknologier som er i senfase teknologiutvikling eller tidligfase markedsintroduksjon inviterer ikke flest mulig forbrukere til å bidra i det grønne skiftet.

Bredde i støtteprogrammet er viktig for å få tilstrekkelig tempo i omstillingen til lavutslippsamfunnet. Det vil også være viktig å se hvordan støtte kan virke sammen med andre virkemidler på dette området, og om forbrukernes interesser og energisparing i bygg vil være bedre ivaretatt gjennom eksempelvis Husbanken eller NOX-fondet.

---

<sup>2</sup> <https://www.regjeringen.no/contentassets/0f75632ea55b4324a8d7a0a9d5e12080/210616-presentasjon.pdf> (slide 16)

## Særlige kommentarer til kapittelet om digitalisering

Huseierne mener at digitalisering er viktig for å øke effektiviteten i samfunnet og tilby bedre tjenester til forbrukerne. Men i kapittelet om digitalisering savner vi et tydelig forbrukerperspektiv.

Mye av digitaliseringen som omtales i kapittel 9 er digitalisering til og for forbrukerne. Og i arbeidet med blant annet utvikling av IKT-løsninger i offentlig sektor og datadrevet innovasjon er det viktig at det tydeliggjøres at det er forbrukerne som skal dra nytte av digitaliseringen.

Huseierne mener derfor at følgende prinsipper bør ligge til grunn for digitaliseringen:

- Forbrukeren skal eie sine egne data
- Forbrukeren skal gratis få tilgang til egne data
- Forbrukeren skal enkelt kunne godkjenne at andre tredjepartsaktører bruker forbrukerens egne data

Et godt eksempel på at dette gjøres er det meldingen trekker frem med samtykkebasert lånesøknad. Samtidig har vi dessverre også eksempler på særdeles dårlig tilrettelegging.

Huseierne ønsker her å trekke frem statlige eide Elhub. I Elhub registreres detaljerte og verdifulle forbruksdata for strøm som den enkelte kunde kan ha stor nytte av. Løsningen bærer imidlertid preg av å være laget for elbransjen og ikke strømkundene. Det er gitt åpning for forbrukeren å se dataene, men tilgangen er kronglete å komme inn på. Verdien for forbrukerne av Elhub-data vil ofte basere seg på tredjeparters bruk og analyse. Dette kan være til analyse av strømforbruk og forslag til strømsparing. Her er det ikke mulig for forbrukeren å gi forhåndssamtykke hos tredjeparten til datautnyttelsen. Først må forbruker registrere seg hos tredjepart og gi tilgang, deretter må forbruker selv logge inn hos Elhub for der å godkjenne bruken av dataene. Dette er et unødig og forbrukerfiendtlig skritt som i praksis er et uoverstigelig hindrer i bruk av viktige strømdata for forbrukeren.

Huseierne mener at det er viktig at effektiviseringsgevinstene forutsettes å komme forbrukerne til gode. Dette gjelder både ved offentlig og privat effektivisering. Det bør for eksempel stilles motkrav fra det offentlige at forbrukerne får billigere og mer effektive tjenester når det offentlige leverer ut data til private aktører som brukes i effektiviserte prosesser.

Oslo 25. juni 2021

Med vennlig hilsen

Morten Andreas Meyer, generalsekretær/sign

Carsten Henrik Pihl, forbruker- og kommunikasjonssjef/sign